

Een leerling met een nier- transplantatie

**INFORMATIE EN
ADVIES VOOR
LERAREN**

Netwerk Ziezon
ziek zijn & onderwijs

Een leerling met een niertransplantatie

INFORMATIE EN ADVIES VOOR LERAREN

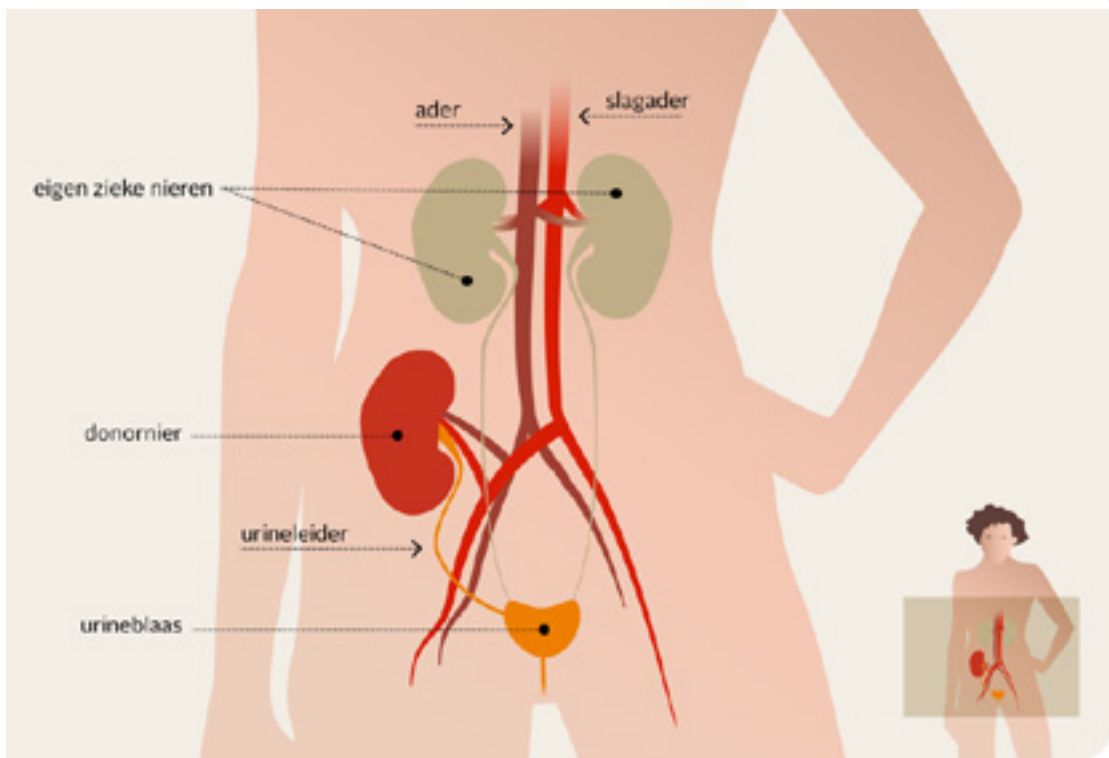
Deze Ziezonbrochure geeft uitleg over een niertransplantatie bij kinderen en de mogelijke gevolgen daarvan op het onderwijs. Er worden adviezen gegeven om de leerling met een niertransplantatie zo goed mogelijk te ondersteunen.

Wat is EEN NIER- TRANSPLANTATIE?

Als er sprake is van een nierziekte, kan de werking van de nieren achteruitgaan. Bij nierfalen kunnen problemen ontstaan met het uitscheiden van afvalstoffen en in de zout- en vochthuishouding. De behandelend nefroloog schat bij het meten van de nierfunctie steeds in of de werking van de eigen nieren nog genoeg is, of dat dialyse of een niertransplantatie nodig is.

Een niertransplantatie is een zogenaamde nierfunctie-
vervangende behandeling en de beste behandeling bij
nierfalen. Dat betekent dat een donornier de functie van de
eigen nier overneemt. Een donornier komt van een levende of
overleden donor.

De donornier van een levende donor gaat gemiddeld 15 tot 20
jaar mee. Een donornier van een overleden donor gemiddeld
10 tot 15 jaar. Daarna moet de leerling weer op de wachtlijst
voor een donornier en/of dialyseren.

Niertransplantatie. Bron afbeelding: www.nierstichting.nl

Wanneer krijgt een kind een niertransplantatie?

Als de nieren minder dan 20 tot 30% werken, beginnen de voorbereidende onderzoeken of een transplantatie nodig en mogelijk is. Als de nieren minder dan 10 tot 15% werken, is een niertransplantatie de beste behandeling. Of een transplantatie mogelijk is, hangt wel af van de situatie. Een transplantatie is een zware operatie. De conditie van de leerling moet daarom goed genoeg zijn. Soms moet de leerling eerst een tijdje dialyseren, omdat er nog geen nieuwe nier is. Het kan ook zijn dat de leerling eerst moet groeien tot hij groot genoeg is om de donornier te ontvangen. Dat kan bij een gewicht van minimaal 10-12 kilo.

De leerling ontvangt een nier van een donor waardoor hij weer een goede nierfunctie krijgt. Dit is een groot voordeel ten opzichte van dialyse. Dialyse neemt maar ongeveer 10% van de filterfunctie over en met een geslaagde niertransplantatie haal je 70 tot 90%. Na transplantatie voelt de leerling zich veel beter dan met dialyse.

De niertransplantatie

De operatie

De chirurg plaatst de nieuwe nier links of rechts aan de voorzijde onder in de buikholte. De transplantaatnier zit dus niet op dezelfde plaats als de eigen nieren. Dat doet de chirurg, omdat:

- deze plaats voor onderzoek gemakkelijk bereikbaar is
- het buikvlies niet geopend hoeft te worden
- de urineleiders en de bloedvaten van de nieuwe nier wat korter zijn. De nier moet dus iets dichterbij de blaas en de bestaande bloedvaten liggen

In de meeste gevallen blijven de eigen nieren zitten, tenzij deze infecties of hoge bloeddruk veroorzaken of van groot formaat zijn. Een niertransplantatie gebeurt altijd onder volledige narcose. De operatie duurt gemiddeld 4 tot 5 uur. Na de operatie blijft de leerling gemiddeld 2 tot 3 weken in het ziekenhuis.

Medicijnen tegen afstoting

Om de kans op afstoting te verminderen, krijgt de leerling vanaf het moment van transplantatie medicijnen. Deze medicijnen onderdrukken afweerreacties. Daardoor is de leerling extra vatbaar voor infecties. De leerling zal levenslang medicijnen moeten slikken. De afgelopen jaren is de kwaliteit van medicijnen verbeterd en de verwachting is dat deze trend zich voortzet.

GEVOLGEN VOOR HET ONDERWIJS

Wanneer weer naar school

De leerling mag 4 weken na de operatie weer starten op school, indien alles voorspoedig verloopt. Stel in overleg met ouders een opbouwschema op voor de eerste weken

Verhoogde kans op infectie

Na een niertransplantatie worden afweer-onderdrukkende medicijnen voorgeschreven. Deze medicijnen zorgen ervoor dat de nier niet door het lichaam wordt afgestoten. Doordat de afweerreactie van het lichaam onderdrukt wordt, neemt de kans op infectie toe. Om de kans op infectie zoveel mogelijk te beperken is hygiëne erg belangrijk.

- Laat de leerlingen regelmatig handen wassen met water en zeep en goed afdrogen.
- Om een voedselinfectie te voorkomen geldt een aantal adviezen om op school rekening mee te houden bij bijvoorbeeld traktaties.
- De leerling mag geen:
  - rauw vlees of rauwmelkse kaas
  - beschadigd, ongewassen (ongeschild) fruit
  - onverpakt ijs/milkshakes
  - gerechten waarin rauwe eieren verwerkt zijn
- Als er leerlingen in de klas zijn met waterpokken, krentenbaard of gordelroos, moeten de ouders/leerling met transplantaatnier worden ingelicht, zodat zij contact kunnen opnemen met de dokters in het ziekenhuis.

Voldoende drinken

Het is belangrijk om een minimale hoeveelheid per dag te drinken, in ieder geval wat de leerling meekrijgt van thuis. Bespreek de hoeveelheid met ouders.

Frequent plassen

De leerling moet regelmatig naar het toilet kunnen en mag de urine niet te lang ophouden. Soms moeten ze zelfs ieder uur naar het toilet.

Lichaamsbeweging

De eerste 3 maanden na de transplantatie moet het lichaam nog herstellen en kan de leerling nog niet meedoen met de gymles en mag de leerling ook geen trampoline springen. Daarna is voldoende lichaamsbeweging juist belangrijk.

De leerling mag dan weer meedoen aan de gymlessen. Enige voorzichtigheid is geboden t.a.v. sporten en spelletjes waarbij de kans op trappen in de buik groot is. Contactsporten worden afgeraden. De nieuwe nier is aan de voorkant van de buik net boven de lies geplaatst en zou hierdoor schade op kunnen lopen. Ook draaien aan de rekstok is na transplantatie af te raden. Zwemmen mag de eerste drie maanden niet. Daarna wel in gechloreerd zwembad en in de zee, maar **niet** in verwarmde bubbelbaden.

Ziekenhuisbezoek

Na de transplantatie zal de leerling zeer regelmatig voor controle naar het ziekenhuis moeten en dus verzuimen van school.

Sociaal-emotioneel

Een (lang) ziekteproces, diverse onderzoeken, ziekenhuis-opnames en een niertransplantatie kunnen een grote impact hebben op de leerling. Dit kan zich onder andere uiten in veranderingen in gedrag, veranderingen in schoolprestaties en concentratieproblemen. Deze symptomen kunnen ook een bijwerking zijn van de medicatie.

Na de transplantatie moet een leerling zich aanpassen aan de nieuwe situatie. De leerling voelt zich beter en heeft vaak meer energie. Hij moet leren omgaan met deze nieuwe situatie, zijn grenzen leren kennen en een nieuwe balans vinden. Ook kan hij het vertrouwen in het eigen lijf kwijt zijn en kan de angst voor afstoting van de nier, of het krijgen van infecties en complicaties groot zijn. Hiervoor kunnen aanpassingen nodig zijn op school.

AANPASSINGEN OP SCHOOL

Ondersteuning van school en leerling

Zorg ervoor dat er ruimte is voor fysiek en emotioneel herstel in de periode na de transplantatie. Ondersteun de leerling daar waar dat nodig is. Wanneer u zich zorgen maakt over de verwerking of veranderingen in het gedrag van de leerling, bespreek deze dan met de leerling en/of ouders. Zet eventueel een vertrouwenspersoon waar de leerling terecht kan.

Heeft u een leerling die chronisch of langdurig ziek is, dan kunt u ook voor advies en begeleiding een beroep doen op een consulent onderwijsondersteuning zieke leerlingen. Dat kan wanneer uw leerling op school problemen ondervindt als gevolg van zijn ziekte, maar ook wanneer hij thuis is of opgenomen in een ziekenhuis. Als uw leerling onder behandeling is in een UMC, kunt u ondersteuning krijgen van een consulent van de **Educatieve Voorziening** van het betreffende UMC. In andere gevallen kunt u een beroep doen op een consulent van het **Onderwijsadviesbureau** in uw regio.

INFORMEER DE KLAS

Het is belangrijk om de klasgenoten van de zieke leerling te **informer**. Openheid stimuleert dat de klas kan meeleven en voorkomt dat er onjuiste verhalen de ronde gaan doen. Overleg altijd met uw leerling en zijn ouders welke informatie de klas krijgt.

Denk er bij de voorlichting in de klas aan dat de nier afkomstig kan zijn van een overleden donor. Bespreek met de leerling en/of zijn ouders welke informatie hierover met de klas gedeeld mag worden.

Adviezen voor het gesprek in de klas:

- wees duidelijk en eerlijk in uw bewoording
- geef informatie over de ziekte en behandeling
- wees duidelijk over de reden van afwezigheid van de leerling
- nodig klasgenoten uit hun gevoelens te tonen en vragen te stellen
- benoem eventuele aanpassingen en de reden daarvan

Contact houden met de leerling

Gedurende de ziekenhuisopname is het belangrijk om de leerling te laten merken dat hij nog steeds deel uitmaakt van de klas. Er zijn veel manieren om **contact** te onderhouden.

BRONNEN EN INFORMATIEVE WEBSITES

Meer informatie over de aanpassingen op school kunt u vinden op onze website: www.ziezon.nl Kijk onder [Onderwijsondersteuning](#) informatie voor school.

Nierstichting.nl

Nieren.nl

Cyberpoli.nl

De drie transplantatiecentra voor kinderen:

umcutrecht.nl

radboudumc.nl

erasmusmc.nl

MEER INFORMATIE

Zorgen over, zorgen voor ... De leerling met een chronische of langdurige ziekte.

De eerste uitgave van Ziezon in de serie 'Zorgen over, zorgen voor' biedt informatie aan leraren van een leerling met een chronische aandoening of langdurige ziekte. Het boekje geeft adviezen en biedt houvast bij de ondersteuning en begeleiding van deze leerlingen. Meer [informatie over onderwijsondersteuning op school](#) vindt u op de website van Netwerk Ziezon. U kunt dit boekje [hier](#) downloaden.

Zorgen over, zorgen voor ... De leerling met een zieke broer of zus.

Een chronische ziekte van een van de gezinsleden heeft invloed op het hele gezin. Vaak zitten er ook broers of zussen (*brussen*) van de zieke leerling op school. Ook hun leven wordt ontregeld door de ziekte van hun broer of zus. In het belang van deze leerlingen is het goed als school ook brussen de nodig steun kan bieden. Download [hier](#) dit tweede deel uit deze serie.

Zorgen over, zorgen voor ... Het onderwijs van uw zieke kind en zijn broer en zus.

Het derde deel in deze serie is gericht op het bieden van informatie van ouders en verzorgers over de gevolgen van de ziekte voor het onderwijs van hun kind of kinderen. Via de website van Netwerk Ziezon vindt u meer [informatie over onderwijsondersteuning voor ouders](#). Het derde deel in deze serie kunt u [hier](#) downloaden.

Zorgen over, zorgen voor ... Jouw studieloopbaan en een chronische of langdurige ziekte

Dit vierde deel is speciaal geschreven voor jongeren die tijdens hun studieloopbaan te maken krijgen met een chronische of langdurige ziekte. Het vierde deel in deze serie kunt u [hier](#) downloaden.

Op de website van Netwerk Ziezon kunt u de boekjes uit deze serie kosteloos downloaden. U vindt ze onder het kopje 'Publicaties'.

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van Netwerk Ziezon: september 2024
Ziezon is het landelijk netwerk van consulenten onderwijs-ondersteuning zieke leerlingen.

Auteurs

Monique Höweler

m.howeler@erasmusmc.nl

Murielle Voorhout

m.voorhout@erasmusmc.nl

Erasmus MC Sophia - Educatieve Voorziening
Rotterdam

In samenwerking met:

Consulenten nefrologie

consulent.nefrologie@erasmusmc.nl

Kindernefrologen

Erasmus MC Sophia

Netwerk Ziezon
ziek zijn & onderwijs

www.ziezon.nl